

Інформаційні джерела

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: Наказ Міністерства фінансів України № 790 від 18.11.2005 р. зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> (дата звернення: 05.11.2023).

2. Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: Наказ Міністерства аграрної політики України № 132 від 18.05.2001 р. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text> (дата звернення: 05.11.2023).

3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.1999 р. зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 05.11.2023).

УДК 657.65.92

Л.А. Поливана, канд. екон. наук, доц. (*ДБТУ, Харків*)

О.А. Луценко, канд. екон. наук, доц. (*ДБТУ, Харків*)

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ESG В УПРАВЛІНСЬКОМУ ОБЛІКУ

Швидка трансформація бізнес-моделей підприємств в останні роки сприяла зміні технологічних прогресів та відкрила нові можливості в управлінському обліку. І, як результат, роль управлінського обліку дуже змінилася. Так, він перетворився на процес ідентифікації економічно значущої інформації, вимір та передачу інформації внутрішнім користувачам на основі ключових показників. За допомогою управлінської звітності керівниками приймаються правильні управлінські рішення, здійснюється обґрунтований вибір стратегії. Саме управлінський облік зараз освоює нові аналітичні та управлінські здібності в нових сферах, до яких можна віднести штучний інтелект, автоматизацію обліку, екологічну, соціальну та управлінську практику. Вплив пандемії та кліматична криза дали поштовх для актуальності розкриття цієї тематики.

Організаційні та методичні аспекти функціонування управлінського обліку як інформаційної системи досліджували багато науковців, таких як: Жук В.В., Мазаракі А.А., Нападовська Л.В., Фоміна О.В., Чижевська Л. та ін.

Новою тенденцією в управлінському обліку являється саме ESG, аббревіатуру якої можливо розшифрувати як (екологія, соціальна

політика та корпоративне управління). В широкому розумінні це стійкий розвиток комерційної діяльності, який будується на принципах:

- (E-environment, відповідальне відношення до довкілля);
- (S-social, висока соціальна відповідальність);
- (G-governance, висока якість корпоративного управління).

Екологічні принципи визначають наскільки підприємство піклується про довкілля і як намагається скоротити шкоду, що завдається екології. Управлінський облік екологічних факторів при прийнятті інвестиційних рішень може допомогти визнати ефективні екологічні методи та зупинити потенційні екологічні ризики. Соціальні принципи показують відношення керівників підприємства до персоналу, постачальників, клієнтів. Саме управлінський облік допомагає у вирішенні цих питань, тому що його ведення допомагає стежити за якістю умов праці, гендерним балансом, знаходити компроміси в інвестуванні соціальних проєктів. І, нарешті, управлінські принципи, що стосуються якості управління підприємствами, до яких належать прозорість звітності, заробітна плата та винагороди керівників, відношення з акціонерами, антикорупційні міри. Управлінський облік надає уявлення про практику корпоративного управління підприємством та виявляють можливі загрози та можливості керування. Таким чином, треба наголосити на тому, що підприємство повинно дотримуватися балансу між усіма критеріями, але їх значимість буде різнитися від діяльності підприємства. Метою підприємств стає не тільки збільшення вартості бізнесу, але і створення цінностей для широкого кола стейкхолдерів, яку включають в процес прийняття правильних управлінських рішень.

Ми вважаємо, що треба відокремити вагомі причини, за якими бухгалтери, що займаються веденням управлінського обліку повинні приділяти увагу стійкому розвитку ESG:

1) управління стійким розвитком та ESG виходить за рамки складання фінансової звітності: бухгалтери управлінці повинні бути в курсі всіх питань стійкого розвитку та ESG, тому що зв'язок між прийняттям управлінських рішень та бізнес-операціями на підприємстві надає уяву про результати діяльності підприємства. За допомогою ведення управлінського обліку на підприємствах буде більш чітке уявлення, професіональна послідовність та правдивий стан стійкого розвитку підприємства;

2) стійкий розвиток та показники ESG впливають на вартість підприємства та бізнес-модель: здатність підприємств створювати їх вартість з часом залежить саме від відносин із зацікавленими

сторонами. Фактори стійкого розвитку та ESG також мають серйозні наслідки для бізнес-моделі підприємства та спонукають підприємства переоцінювати свою управлінську стратегію діяльності;

3) нормативи та стандарти стійкого розвитку та ESG також важливі як і стандарти бухгалтерського обліку: створення нових стандартів для подання фінансово-істотної інформації про стійкий розвиток постійно діє, тому що без загальноприйнятих міжнародних стандартів ESG підприємства не зможуть ефективно обмінюватись передовим досвідом;

4) управління та звітність з питань стійкого розвитку та ESG потребують нових професіональних компетенцій: ці нові компетенції потрібні для того, щоб інтерпретувати, надавати аналітичну інформацію та оказувати вплив за допомогою показників стійкого розвитку, а також займати лідируючі позиції, оновлюючи бізнес-наслідки стійкого розвитку та ESG. Отже займатися цими питаннями повинні бухгалтери управлінці, бо вони грають багатогранну роль. Вони знають бізнес-модель підприємства, стратегічний контекст та конкурентну позицію підприємства. Об'єднують фінансові та не фінансові дані та складають повну картину бізнесу. Отже бухгалтери управлінці та ESG ідеальна пара, тому що вони розуміють важливість надійних даних та можуть приділяти увагу деталям при вирішенні завдань, пов'язаних з ESG. Системно-прогресивне мислення неоцінимо: бухгалтери з управлінського обліку можуть бачити як всі ініціативи ESG впливають на загальну мету підприємств, щоб потім надати рекомендації за стратегічними цілями.

Ми дійшли розуміння, що ESG це структура, що допомагає зацікавленим сторонам зрозуміти кроки та можливості організації з управління ризиками по відношенню до питань стійкого розвитку. Інтеграція ESG призведе до кращих інвестиційних результатів за рахунок просування стійких методів ведення бізнесу.

Оскільки більша частина підприємств акцентує увагу на ініціативах, пов'язаних з ESG, управлінський облік відіграє важливу роль. І, хоча обговорення ESG часто зосереджено на стратегії та результатах діяльності підприємства, ESG також буде впливати на управлінську звітність та поступово стане частиною організаційної структури бізнесу.

Інтеграція факторів ESG приносить користь для бізнесу, оскільки поліпшує його здатність до трансформації. Чітко розроблена стратегія, яка визначає ризики та можливості, дозволяє підприємству, що її використовує ефективно мінімізувати ризики, отримати конкурентні переваги та користуватися довірою інвесторів. Отже,

сьогодні управлінський облік потребує інновацій, нового підходу до прийняття рішень та технологічних змін. Однак, це відкриває можливості для конкурентних переваг саме в тих підприємствах, які його використовують. Бухгалтери з управлінського обліку розуміють як інтегрувати стратегію ESG з фінансами та бухгалтерським обліком для прийняття певних рішень з інновацій, управлінню ризиками та розподілу ресурсів, що є ключем до ефективних ініціатив ESG.

Очевидно ще попереду всіх бухгалтерів управлінців чекає велика робота у взаємозв'язку виміру ESG та бухгалтерії. Але ці зусилля мають великі перспективи, але і створюють великі проблеми у забезпеченні балансу між економічним процвітанням та рішенням багатьох складних проблем, що стоять перед нами у зв'язку з викликами сьогодення.

УДК 338.2

І.П. Порсюрова, канд. екон. наук, ст. викл. (*УІПА, Харків*)

ОБЛКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕНДЕРНИХ ВИТРАТ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Успішність функціонування економіки залежить від ефективності здійснення публічних закупівель. На сьогодні актуалізується питання подальшого розвитку системи публічних закупівель та підвищення ефективності використання грошових коштів з метою забезпечення українського суспільства якісними товарами та послугами. Без налагодженої системи публічних закупівель держава не може повноцінно виконувати свої функції, а здійснення публічних закупівель є основним способом забезпечення потреб держави та суб'єктів господарювання. Вищезазначене та впровадження електронної системи публічних закупівель ProZorro визначає питання налагодження облікового процесу визначення тендерних витрат при здійсненні публічних закупівель.

Запровадження в Україні електронної системи ProZorro засновано на інструментах Open Procurement з відкритим кодом, який складається з таких елементів: 1. Центральна база даних (ЦБД), у якій зберігається інформація про процедури закупівлі. 2. Електронні майданчики, на яких здійснюються закупівлі. 3. Модуль аукціону, побудований на зниженні ціни за трьома раундами. 4. Інтерфейс прикладного програмування (API), який забезпечує взаємодію між